

Verkiezingsprogramma

Provinciale Staten 2019-2023

ChristenUnie Zuid-Holland DURFT

ChristenUnie
+ Geef geloof een stem

Verkiezingsprogramma Zuid-Holland

Provinciale Staten 2019-2023

Een uitgave van de ChristenUnie Zuid-Holland

November 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Diversiteit	5
Uitstraling	6
Ruimte	6
Focus	7
Toekomstbestendig	7
Diversiteit	8
2.1 Diversiteit in Mens en Samenleving	8
2.2 Diversiteit in Ruimte en Water	8
2.3 Diversiteit in Natuur en Landbouw	9
2.4 Diversiteit in Energie en Klimaat	9
2.5 Diversiteit in Bestuur en Middelen	10
Uitstraling	11
3.1 Mens en Samenleving met Uitstraling	11
3.2 Ruimte en Water met Uitstraling	11
3.3 Natuur en Landbouw met Uitstraling	12
3.4 Energie en Klimaat met Uitstraling	12
3.5 Bestuur en Middelen met Uitstraling	13
Ruimte	14
4.1 Ruimte voor Mens en Samenleving	14
4.2 Ruimte en Water	14
4.3 Ruimte voor Natuur en Landbouw	14
4.4 Ruimte voor Energie en Klimaat	15
4.5 Ruimte voor Bestuur en Middelen	16
Focus	17
5.1 Focus op Mens en Samenleving	18
5.2 Focus op Ruimte en Water	18
5.3 Focus op Natuur en Landbouw	19

5.4 Focus op Energie en Klimaat 19

5.5 Focus op Bestuur en Middelen 19

Toekomstbestendig 21

6.1 Mens en Samenleving in Toekomstbestendig perspectief 21

6.2 Ruimte en Water in Toekomstbestendig perspectief 21

6.3 Natuur en Landbouw in Toekomstbestendig perspectief 22

6.4 Energie en Klimaat in Toekomstbestendig perspectief 22

6.5 Bestuur en Middelen in Toekomstbestendig perspectief 23

Een nieuwe periode 24

Hoofdstuk 1

Inleiding

Het programma van de ChristenUnie Zuid-Holland gaat over mensen. Over u en over mij. Onderwerpen als de leefomgeving, vervoer, landschap en woningbouw zijn provinciale aangelegenheden en hebben alles te maken met wonen en werken in Zuid-Holland. Het is geen geheim dat wij dat doen vanuit een christelijke levensovertuiging. Dit maakt ons programma echter niet exclusief, het is gericht op het welzijn van iedere inwoner van Zuid-Holland. Het thema **ChristenUnie Zuid-Holland DURFT** betekent dat we ambitieus zijn in onze doelen en lastige keuzes niet uit de weg gaan. Niet om de politiek op de voorgrond te plaatsen maar u als inwoner. Ons programma is gericht op een Zuid-Holland dat goed is voor alle inwoners! Op deze manier geven wij ons geloof handen en voeten in de praktijk van elke dag. Wij vragen van u om ook in Zuid-Holland dit geloof een stem te geven.

In de afgelopen vier jaar heeft de ChristenUnie in Provinciale Staten gewerkt aan goed leven in Zuid-Holland. We zijn dankbaar voor het werk dat we hebben mogen doen en de zegen die we op ons werk hebben gekregen. Hierdoor heeft de ChristenUnie met succes de provinciale belasting kunnen verlagen; snel Internet in buitengebieden op de agenda gekregen en voorrang gegeven aan een gezonde leefomgeving in plaats van economisch gewin. De ChristenUnie is een christelijke partij die werkt aan een wereld die eerlijk is en leefbaar blijft, ook voor onze kinderen. De ChristenUnie vindt iedereen van evenveel waarde. We zetten ons in voor een samenleving waarin mensen zorgen voor elkaar. We komen op voor hen die niet voor zichzelf op kunnen komen en zorgen goed voor de natuur, die we van God hebben gekregen.

Het thema van ons programma is 'ChristenUnie Zuid-Holland DURFT'. Hiermee willen we aangeven dat we niet achterover leunen, maar hard aan de slag willen voor een welvarend Zuid-Holland. Het staat voor de 5 kernwoorden, die de pijlers zijn van ons programma. Diversiteit, Uitstraling, Ruimte, Focus en Toekomstbestendig zijn de richtingaanwijzers voor ons programma. Deze woorden vormen het fundament voor keuzes en beleid. Daar mag u ons aan houden. In dit verkiezingsprogramma beschrijven wij hoe we dit concreet willen maken in de komende vier jaar.

De ChristenUnie vraagt uw vertrouwen om in de komende periode in de provincie Zuid-Holland namens u dienstbaar te zijn. Dienstbaar voor u als inwoner, maar ook dienstbaar aan onze Schepper. Uw stem zorgt ook direct voor een sterke vertegenwoordiging van de ChristenUnie in de Eerste Kamer. Op 27 mei 2019 kiezen alle statenleden van Nederland gezamenlijk de nieuwe leden van de Eerste Kamer.

De kandidaten van de ChristenUnie leven vanuit het Woord van God en vertalen dit naar hun politieke handelen. De ChristenUnie staat midden in de samenleving en wil samen met alle betrokkenen Zuid-Holland sterk maken. We gaan op een open en integere manier om met macht en invloed. De provincie is de bestuurslaag bij uitstek om bovenregionale vraagstukken op te pakken. Bijvoorbeeld op het gebied van milieu, recreatie en vervoer en voor alles wat de verbinding brengt tussen dorp en stad. De provincie is ook bij uitstek in staat om afstemming en verbinding tussen gemeenten te stimuleren.

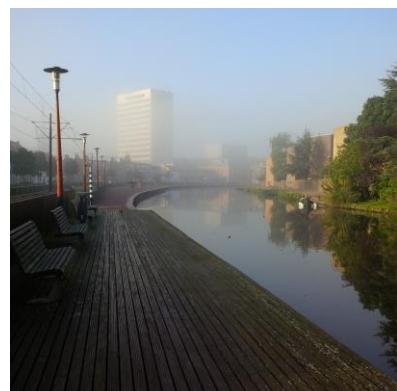
Wij zijn trots op Zuid-Holland, in onze ogen de mooiste provincie van Nederland! Trots op de economische kracht en veelzijdige natuur in onze provincie. Trots, omdat er elke dag tienduizenden vrijwilligers klaarstaan om anderen te helpen. Trots op die duizenden ondernemers die onze economie en werkgelegenheid willen versterken. Maar we maken ons ook zorgen. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen, ongeacht achtergrond of beperking, volwaardig mee kan doen in onze maatschappij? Hoe zorgen we voor voldoende werkgelegenheid en gezonde lucht, ook voor de volgende generatie? Doen we wel genoeg om onze aarde te beschermen? En, hoe gaan we om met bodemdaling en bereikbaarheid? Grote onderwerpen die we te lijf willen gaan met de 5 pijlers van ons programma.

Diversiteit

- *De ChristenUnie wil een Zuid-Holland dat diversiteit beschermt en verbindt* -

Zuid-Holland is een provincie waar diversiteit in alle facetten zichtbaar is. In de natuur, in de leefomgeving, in de bevolking, eigenlijk op alle fronten. Diversiteit willen we beschermen door verbindingen leggen tussen inwoners en nieuwkomers, tussen economie en natuur, tussen heden en verleden, tussen stad en land, tussen provincie en gemeentes. Het doel dat we onszelf stellen is om de diversiteit te koesteren en inclusiviteit te bevorderen, maar verwijdering en polarisatie te voorkomen. We kunnen de pijler diversiteit vertalen naar veel onderwerpen die spelen in de provincie. We noemen er twee.

- ⊕ De ChristenUnie wil dat er in Zuid-Holland ruimte is voor het opvangen van statushouders. We staan open voor mensen die van huis en haard zijn verdreven en terecht zoeken naar een veilige plek. We heten ze welkom in Zuid-Holland.
- ⊕ De ChristenUnie wil de biodiversiteit beschermen en actief rekening houden met nieuwe kansen voor flora en fauna in een veranderende habitat.

Uitstraling

- De ChristenUnie wil een Zuid-Holland met een unieke uitstraling -

In tegenstelling tot een aantal andere provincies, heeft Zuid-Holland onder inwoners en bij bezoekers een beperkte eigen identiteit. Dat is jammer, aangezien we wonen in een unieke provincie met een rijke historie en fantastische plekken. Zuid-Holland is meer dan de optelsom van de grote steden die onze provincie rijk is. Zuid-Holland is Nederland in het klein. We willen daarom dat er meer aandacht wordt besteed aan de promotie en positionering van Zuid-Holland. We willen onze cultuur, erfgoederen, natuurgebieden, recreatie en evenementen nationaal en internationaal onder de aandacht brengen. Ons doel is om Zuid-Holland op de kaart te zetten en reeds bestaande initiatieven en ontwikkelingen te verbinden en daarmee te versterken. Meer aandacht voor het promoten van Zuid-Holland als een innovatieve provincie met een pioniersrol, als een aantrekkelijke provincie om uit te gaan, een kerk te bezoeken en cultuur te beleven. Concreet zien we met name twee terreinen, die deze uitstraling onderstrepen.

- ⊕ De ChristenUnie wil een meer zichtbare agrarische sector in Zuid-Holland waar inwoners en bezoekers van kunnen genieten.
- ⊕ De ChristenUnie wil behoud en duurzame ontwikkeling van cultureel erfgoed om zo de identiteit en de eigenheid van Zuid-Holland zichtbaar te maken. Mensen moeten het erfgoed als monumenten, streektaal, streekgeschiedenis en regionale bouwkunst kunnen beleven.

Ruimte

- De ChristenUnie wil meer ruimte creëren in Zuid-Holland -

Het meest schaars en kwetsbaar is de beschikbare ruimte in Zuid-Holland. Als provincie met de meeste inwoners en groot economisch belang staat de beschikbare ruimte continu onder druk. We willen daarom expliciete keuzes maken om de aanwezig ruimte te beschermen en waar mogelijk meer vrije ruimte te realiseren, zodat er een gezonde leefomgeving ontstaat met gelegenheid om te genieten van ruimte en rust.

Hierbij horen economische activiteiten, die passen bij deze beperkte ruimte. Concreet betekent dit, dat we in afwegingen tussen natuur en economische uitbreiding, de natuur laten prevaleren. We willen ruimte creëren voor groen, voor water en recreatie, waarbij we ook ruimte geven aan initiatieven en contacten tussen gemeentes, waterschappen, provincies, bedrijven, instellingen en inwoners, die dit willen bevorderen.

- ⊕ De ChristenUnie wil in Zuid-Holland woningbouw, die past in de context van onze provincie. Natuurgebieden en recreatiegebieden mogen niet aangetast worden door woningbouw.
- ⊕ Mobiliteit is een belangrijk aspect in het creëren van ruimte. De ChristenUnie wil een goede doorstroom van verkeer, maar tegelijkertijd geen wegen, die natuur- en recreatiegebieden doorsnijden. Fietsen en wandelen worden gestimuleerd, openbaar vervoer moet geoptimaliseerd worden en nieuwe technieken toegepast.

Focus

- *De ChristenUnie wil Focus in Zuid-Holland op leefomgeving, identiteit en ontwikkeling -*

Alhoewel we als ChristenUnie veel ambitie hebben voor Zuid-Holland, realiseren we ons dat er expliciete keuzes gemaakt moeten worden. Onze tijd en middelen zijn beperkt. We hebben daarom drie concrete focusgebieden gedefinieerd, die voor de provincie leidend moeten zijn.

- ⊕ Leefomgeving: we willen een gezonde en veilige leefomgeving realiseren door continue te kiezen voor duurzame oplossingen, door scherpe keuzes te maken op het gebied van ruimtelijke ordening, door robuust infra onderhoud en aandacht voor luchtkwaliteit. Ook moeten we bodemdaling serieus nemen. Bodemdaling is een grote bedreiging en moet gestopt worden. Als dit niet mogelijk is moet bodemdaling een vaste plek krijgen in de ruimtelijke ordening.
- ⊕ Identiteit: we willen een Zuid-Holland met een herkenbare en eigen identiteit. Deze identiteit moet zichtbaar zijn in de provinciale bevolking, economie, cultuur en natuur. Hiervoor moet er meer aandacht komen voor de identiteitsontwikkeling en promotie van onze provincie.
- ⊕ Ontwikkeling: we willen culturele en recreatieve ontwikkeling waarbij inwoners en bezoekers ruimte krijgen om bij te dragen aan de ontwikkeling van cultuur, natuur en recreatiegebieden. Ook willen we passende economische bedrijvigheid stimuleren. Door de beperkte ruimte moet er economische bedrijvigheid zijn die past in Zuid-Holland. Hiervoor zijn sectoren gedefinieerd die prioriteit krijgen en moet de regionale economie bevorderd worden.

Toekomstbestendig

- *De ChristenUnie wil een toekomstbestendig Zuid-Holland -*

De ChristenUnie wil zich inzetten om Zuid-Holland toekomstbestendig te maken. Dit begint met aandacht voor onze inwoners en het opkomen voor kwetsbare groepen, zoals status houders. We geloven dat aandacht voor hen problemen in de toekomst voorkomt. Verder willen we de natuur in Zuid-Holland beschermen en inwoners en bedrijven helpen om een duurzame energiemarkt en een gezonde agrarische sector te realiseren. Dit alles met het doel om niet alleen voor nu, maar ook voor de toekomst Zuid-Holland leefbaar en mooi te houden. Dit vraagt expliciete keuzes als het gaat om ruimte, het afgeven van vergunningen en het transformeren van de energiesector. Als concrete uitwerking, van ons beleid voor een toekomstbestendig Zuid-Holland, noemen we onze visie op energie en financiën.

- ⊕ Onze provincie moet nieuwe energiebronnen aanboren en aardgasvrij worden. Provincie en gemeenten moeten samen werken aan een nieuw warmtenet en beoordelen waar het gasnet geschikt gemaakt kan worden voor alternatieve energie. Bijvoorbeeld een waterstofnet voor verwarming van woningen en industrie.
- ⊕ Er staan ons als provincie een aantal grote taken te wachten in de komende decennia. Onderwerpen als bodemdaling, kustbescherming en energietransitie vragen onze inzet. We moeten bereid zijn om hiervoor financiële middelen vrij te maken en ook aan inwoners een bijdrage te vragen. Om Zuid-Holland leefbaar te houden moeten er grote investeringen worden gedaan, waarbij de hulp en betrokkenheid van onze inwoners noodzakelijk is

Hoofdstuk 2

Diversiteit

De ChristenUnie wil een Zuid-Holland dat diversiteit beschermt en verbindt

In de diversiteit die Zuid-Holland zo kenmerkt, willen we verbindingen leggen tussen ogenschijnlijk tegenstrijdige zaken. We willen diversiteit koesteren en tegelijkertijd de onderdelen verbinden om polarisatie en verwijdering te voorkomen.

2.1 Diversiteit in Mens en Samenleving

De ChristenUnie vindt dat alle mensen van evenveel waarde zijn. Wij stimuleren dat mensen op elkaar betrokken zijn en voor elkaar willen zorgen, dat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en in vrijheid hun verantwoordelijkheden kunnen nemen. Wij willen dit voor de inwoners die de Nederlandse nationaliteit hebben en ook voor de inwoners met de ongeveer 180 andere nationaliteiten.

- ⊕ De ChristenUnie wil dat er in Zuid-Holland ruimte is voor het opvangen van statushouders.
- ⊕ De ChristenUnie wil binnen de provincie focusgebieden benoemen. Goede voorbeelden zijn samenwerkingsverbanden die ontstaan rond universitaire centra in Leiden (bioscience) en Delft (ruimtevaarttechniek in Noordwijk-Estec en Katwijk-Unmanned). In de Drechtsteden geldt dit met name voor de maritieme sector.
- ⊕ De ChristenUnie gelooft dat christelijke principes goed voor iedereen zijn en we willen vanuit onze christelijke levensovertuiging een partij zijn voor alle inwoners van Zuid-Holland.

2.2 Diversiteit in Ruimte en Water

In Zuid-Holland kunnen we genieten van een grote ruimtelijke diversiteit. Het behouden van de karakters van de drie type landschappen, namelijk kustlandschap, veenlandschap en rivierdeltalandschap, is voor ons prioriteit. Ook willen we dat er ruimte is voor prettig wonen en dat er voldoende woningen in alle sectoren beschikbaar zijn. Dit willen we vooral doen in bestaande kerken en de vrije ruimte niet aanstoten.

- ⊕ Behoud, herstel en verhoging van de biodiversiteit.
- ⊕ Voor volkshuisvesting heeft de provincie de zorg voor een regionale afstemming over woningbouwprogramma's.
- ⊕ Het tekort aan (sociale) woningbouw en starterswoningen moet weggewerkt worden waarbij eigen inwoners en duurzame bouw prioriteit krijgen.

2.3 Diversiteit in Natuur en Landbouw

De ChristenUnie wil zich inzetten voor een goede samenwerking tussen de landbouwsector en de ondernemers en inwoners van het stedelijk gebied. Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners in stedelijke gebieden zich bewust zijn van waar hun voedsel vandaan komt, wat er in de landbouwsector speelt en waarom er bepaalde keuzes worden gemaakt.

Wij zijn van mening dat de landbouwsector de relatie stad-land flink kan versterken. Het stedelijk gebied is voor boeren in de omgeving steeds belangrijker als afzetgebied. Veel stedelingen hebben een eerlijke prijs over voor producten uit de buurt met een aansprekend verhaal en ze stellen steeds hogere eisen aan dierenwelzijn en landschappelijk schoon. Het draagvlak bij (kritische) burgers kan toenemen als er meer zicht is op de landbouw en de dilemma's die er spelen. De nadruk komt meer te liggen op korte ketens en op samenwerking tussen producenten bij het aanbieden van producten.

De ChristenUnie wil;

- ⊕ verbinding aanbrengen tussen stad en land.
- ⊕ de oprichting van nieuwe coöperaties stimuleren, waarin boeren en tuinders zich kunnen verenigen om samen sterk te staan tegenover de machtige inkooporganisaties en supermarkten.
- ⊕ wil regionale voedselmarkten oprichten met gebiedscoöperaties die het voedsel rechtstreeks van boeren naar burgers looden.
- ⊕ wil streekfondsen stimuleren. Agrarisch natuurbeheer is niet alleen van boeren, maar vraagt ook betrokkenheid van burgers en bedrijven.

2.4 Diversiteit in Energie en Klimaat

Het provinciale energie- en klimaatbeleid van de ChristenUnie staat in het teken van de Bijbelse opdracht om te bouwen en te bewaren. Wij zijn geen verbruikers van de aarde, maar beheren deze in het besef dat we er met respect mee om moeten gaan, zodat we haar op een goede manier door kunnen geven aan volgende generaties. Diversiteit speelt hierin een grote rol. We moeten de diversiteit in de schepping koesteren en beheren. Met andere woorden: goed rentmeesterschap, een kernwaarde van de ChristenUnie. Dit vraagt van ons dat we de aarde niet uitputten of overbelasten, zodat diversiteit telenoer gaat. We houden steeds voor ogen, dat ontwikkelingen een duurzame bijdrage moeten leveren aan de diversiteit voor flora en fauna. Niet alleen voor deze generatie, dichtbij en ver weg, maar ook voor toekomstige generaties.

- ⊕ Wij houden actief rekening met nieuwe kansen voor flora en fauna in een veranderende habitat.
- ⊕ Wij vinden dat waar energiezuinigheid en –opwekking moeilijk te realiseren is, bijvoorbeeld in oude binnensteden, de hogere kosten niet op huurders en eigenaren zijn af te wentelen.
- ⊕ Wij zien toe op een afgewogen mix van energiebronnen als zon, wind, water, geothermie, waterstof, gas, warmtenetten en willen een integrale visie ontwikkelen met gemeenten.

- ⊕ Wij geven de verkeersinfrastructuur voor het OV en de fiets in al haar verschijningsvormen voorrang boven particulier autovervoer. Particulier autobezit- en vervoer worden niet afgeremd, maar ook niet gestimuleerd., OV- en fietsgebruik worden wel gestimuleerd.
- ⊕ Wij willen wateroverlast voorkomen door bufferen: natuurlijke processen als sedimentatie, erosie en veenvorming krijgen volop ruimte om de natuurlijke veerkracht van Zuid-Holland te verhogen.
- ⊕ Wij willen dat er voorzieningen getroffen worden voor flora en fauna op een inclusieve manier bij elke verandering (onderhoud of vernieuwing).
- ⊕ Wij willen dat de provincie in haar beleid er zoveel mogelijk voor waakt dat de energietransitie niet bijdraagt aan het vergroten van economische ongelijkheid.

2.5 Diversiteit in Bestuur en Middelen

De ChristenUnie staat voor een provincie die ruimte geeft aan diversiteit en hiermee een goede afspiegeling is van de samenleving en deze zich herkent in de provinciale organisatie.

- ⊕ De ChristenUnie streeft naar een representatieve provinciale organisatie.

Hoofdstuk 3

Uitstraling

De ChristenUnie wil een Zuid-Holland met een unieke uitstraling

We wonen in een unieke provincie met een rijke historie en fantastische plekken. Zuid-Holland is Nederland in het klein. Zuid-Holland moet voor haar inwoners en bezoekers haar eigen identiteit ontwikkelen. Daarom moet er meer aandacht worden besteed aan de promotie en positionering van Zuid-Holland. We moeten onze cultuur, erfgoederen, natuurgebieden, recreatie en evenementen zowel nationaal als internationaal effectief profileren. Niet door het wiel uit te vinden, maar door Zuid-Holland op de kaart te zetten en verbinding te leggen tussen (nieuwe) initiatieven en bestaande ontwikkelingen.

3.1 Mens en Samenleving met Uitstraling

De ChristenUnie wil de uitstraling van onze provincie naar de rest van het land en daarbuiten blijven stimuleren en bevorderen. Economisch gezien, maar ook in kunst en cultuur, komen in onze provincie verleden en heden van Nederland samen. In cultuur-historisch erfgoed, monumenten, musea, concertzalen en theaters. In onze provincie ligt het hart van de democratische rechtsstaat. Al deze elementen trekken binnenlandse en buitenlandse toeristen naar onze provincie en dat is goed voor de versterking van de toeristische sector. De ChristenUnie vindt dat kunst en cultuur onlosmakelijk verbonden zijn aan ons menszijn en dat ze waardevol zijn voor een open en bloeiende samenleving.

- ⊕ Het provinciale cultuur beleid moet krachtiger worden ondersteund en waar mogelijk geïntensieveerd worden.
- ⊕ We willen dat kinderen en jongeren met kunst en cultuur in aanraking komen, want cultuur is een belangrijk onderdeel van hun ontwikkeling en verdient een plek in het onderwijs. Het is belangrijk dat er binnen het provinciaal beleid actieve aandacht is voor deze doelgroep.
- ⊕ De ChristenUnie ziet bibliotheken als sociale centra waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Wij willen voldoende ruimte en middelen dat bibliotheken zich kunnen ontwikkelen tot kenniscentra en ontmoetingsplekken.

3.2 Ruimte en Water met Uitstraling

Met onze unieke landschappen en waterrijke gebieden, heeft Zuid-Holland een gevarieerde uitstraling. Maar ook ons cultureel erfgoed draagt bij aan een provincie met internationale allure.

- ⊕ De ChristenUnie wil behoud en duurzame ontwikkeling van cultureel erfgoed om zo de identiteit en de eigenheid van Zuid-Holland zichtbaar te maken. Mensen moeten het erfgoed als monumenten, streektaal, streekgeschiedenis en regionale bouwkunst kunnen beleven.

3.3 Natuur en Landbouw met Uitstraling

De ChristenUnie wil dat ook volgende generaties kunnen genieten van de unieke plekken in Zuid-Holland. Juist in de natuur zien we het unieke karakter en veelzijdigheid van de schepping. Ook willen we dat de agrarische sector positief zichtbaar is en dat inwoners en bezoekers kunnen genieten van onze landbouw, tuinbouw en veeteelt.

- ⊕ We willen in Zuid-Holland een robuuste natuur, die bijdraagt aan de unieke uitstraling van onze provincie.
- ⊕ We willen een meer zichtbare agrarische sector in Zuid-Holland waar inwoners en bezoekers van kunnen genieten.

3.4 Energie en Klimaat met Uitstraling

De visie van de ChristenUnie op energie en klimaat heeft alles te maken met uitstraling. Wij willen dat Zuid-Holland op dit gebied een voorloper is en de ogenschijnlijke tegenstrijdigheden tussen bijvoorbeeld economische ontwikkeling en klimaat omzetten in synergie. We benadrukken dat ontwikkelingen op het gebied van energie en klimaat niet alleen moeten bijdragen aan een 'groene uitstraling', maar aan het serieus nemen van de bedreigingen die voortkomen uit het uitstellen van noodzakelijke veranderingen.

De ChristenUnie wil:

- ⊕ dat de provincie energie duurzaam opwekt en deze ook duurzaam inkoopt.
- ⊕ dat de provincie waar zij kan de opgelopen klimaatschuld inlost en cooling down projecten stimuleert.
- ⊕ dat de industrie de trekker van duurzaamheid en circulariteit in de provincie wordt.
- ⊕ dat de provincie alle vervoer CO₂-uitstootvrij maakt; er wordt afscheid genomen van fossiele brandstof als energiedrager voor vervoer in het openbaar en particulier vervoer.
- ⊕ inwoners uitdagen om zelf maatregelen in hun tuinen te nemen en water te bufferen.
- ⊕ dat de provincie en gemeenten samen afspraken maken over warmtenetten en vervanging of hergebruik van gasleidingen.
- ⊕ dat de provincie zelf het goede voorbeeld geeft in het reduceren van de CO₂ uitstoot. Niet ten koste van alles of tegen elke prijs, maar gewoon verstandig en gericht op de toekomst.

3.5 Bestuur en Middelen met Uitstraling

De ChristenUnie staat voor een open bestuursstijl en een provincie die een relevante en herkenbare partij is bij de uitvoering van transities als gevolg van grote maatschappelijke vraagstukken waarvoor Zuid-Holland in de komende jaren staat.

- ⊕ De ChristenUnie streeft naar zorgvuldige, transparante en snelle besluitvormingsprocessen.
- ⊕ De ChristenUnie vraagt aandacht voor en geeft prioriteit aan de communicatie met de inwoners van de provincie over het beleid van de provincie.
- ⊕ Bij de besluitvorming over het starten van grote projecten, maar ook bij de uitvoering daarvan moet veel aandacht uitgaan naar integriteitsvraagstukken. Het nieuwe college moet met een programma komen, waarin wordt aangegeven hoe in alle geledingen van de provinciale organisatie omgegaan wordt met integriteitsvraagstukken.
- ⊕ De ChristenUnie is van mening dat gestreefd moet worden naar een milieubewuste, sobere en doelmatige provinciale operatie. Hieronder vallen ook de huisvesting en andere middelen.

Hoofdstuk 4

Ruimte

De ChristenUnie wil meer ruimte creëren in Zuid-Holland

Ruimte is een schaars en kwetsbaar goed in Zuid-Holland. Een dichtbevolkte provincie met grote economisch belangen zet de beschikbare ruimte continue onder druk. Er moeten keuzes gemaakt worden om de aanwezig ruimte te beschermen en uit te breiden. Hierbij horen economische activiteiten die passen bij deze doelstelling. Naast de letterlijke ruimte willen we ook ruimte geven aan initiatieven en contacten tussen provincies, bedrijven, instellingen en inwoners die verantwoord omgaan met de beschikbare ruimte in Zuid-Holland.

4.1 Ruimte voor Mens en Samenleving

De groeiende mobiliteit vormt een bedreiging voor de kwaliteit van onze leefomgeving en de leefbaarheid van onze inwoners. Daarom moet er geïnvesteerd worden in slimmer, schoner en zuiniger verkeer met ruimte voor (snelle) fietsers en toegankelijk openbaar vervoer als alternatief voor het eigen vervoer.

- ⊕ De ChristenUnie wil de milieubelasting door het verkeer verkleinen.

4.2 Ruimte en Water

Het creëren van ruimte wordt mogelijk gemaakt door expliciete keuzes in de ruimtelijke ordening. Zichtlijnen vanuit de kust en op het land moeten beschermd worden.

- ⊕ Middelgrote winkelcentra moeten zich bij voorkeur niet uitbreiden en geen regionale ambities nastreven, maar zich primair richten op de lokale bevolking.
- ⊕ Bij bedrijventerreinen is het doel gericht op de kwaliteit van het aanbod in plaats van kwantiteit en het beter benutten van het bestaande aanbod van bedrijventerreinen.
- ⊕ Ten aanzien van de voorraad bestaande kantoren, is het doel te komen tot beperking van de voorraad en te komen tot concentratie van voorzieningen als kantoren, detailhandel en bovenlokale voorzieningen.

4.3 Ruimte voor Natuur en Landbouw

De glastuinbouw en visserij zijn belangrijke economische dragers in Zuid-Holland. We willen deze sectoren ondersteunen en innovatieve ontwikkelingen stimuleren die de duurzaamheid vergroten. Samen met de sector wordt gezocht naar innovatieve oplossingen en mogelijkheden. Wat betreft Greenport ontwikkelingen wordt actieve Europese steun gezocht voor innovatie, transport en arbeid. Sterke concentraties in specifiek aangewezen gebieden maken dat een omvangrijk cluster van tuinbedrijven (toeleveranciers en afnemers, logistieke bedrijven, kennis- en onderzoeksinstellingen en advies- en dienstenbureaus) elkaar versterken, zodat hoogwaardige en duurzame tuinbouwcomplexen ontstaan. Tegelijkertijd wordt de glastuinbouw ook gewezen op haar verantwoordelijkheid om de impact op de omgeving te verminderen, door aandacht voor schone productie en voorkomen van lichthinder.

De ChristenUnie wil de visserijsector ondersteunen, al dan niet met Europese subsidies voor regionale economie, vanwege het economisch belang bij de voedselproductie en hun invloed op de (groene) leefomgeving van anderen. De ChristenUnie wil vooral de innovatie in de visserij gericht op efficiënte en duurzame methoden stimuleren. De visserij in Katwijk, Scheveningen en Stellendam vormt een belangrijk economisch cluster in Zuid-Holland. Hetzelfde geldt voor het maritieme cluster in de Drechtsteden.

- ⊕ Onderscheidende glastuinbouw en visserij realiseren door de sector te helpen met subsidie en promotie.

4.4 Ruimte voor Energie en Klimaat

De visie van de ChristenUnie op energie en klimaat is gericht op ruimte creëren. Er moet ruimte komen voor het maken van nieuwe energie en het respecteren van een gezond klimaat.

De ChristenUnie wil:

- ⊕ dat in de ruimtelijke ordening het versterken van de klimaatbestendigheid een belangrijk principe is.
- ⊕ dat de provincie in haar handelen er steeds rekening mee houdt dat de kwaliteit van de lucht direct verband houdt met CO₂-uitstoot voor verwarming en verkeer.
- ⊕ dat alle woningen van huurders en eigenaren energiezuinig worden. Voor nieuwbouw spreekt dat vanzelf. De provincie moet erop toezien, dat elke gemeente de bestaande woningen huur- of koop- toekomstbestendig maken qua isolatie en qua energieverbruik.
- ⊕ dat alle warmte die de industrie opwekt, gebruikt wordt voor verwarming van gebouwen en opwekking van energie.
- ⊕ dat de provincie samenwerkt met conglomératies als de MRDH en Drechtsteden voor optimale verbindingen en waar nodig de huidige structuur en afspraken verandert waar dit ten goede komt aan de inwoners.
- ⊕ hittegolven temperen door nieuwe groen- en waterstructuren en aanpassingen aan gebouwen te realiseren. Bomen vervullen hierin een cruciale functie. Hiervoor moet grond duurzaam beschikbaar worden gesteld voor bijvoorbeeld tiny forests. Landbouwers worden uitgedaagd hieraan mee te doen.
- ⊕ dat de provincie regie neemt in de ruimtelijke inpassing van energieopwekking.

4.5 Ruimte voor Bestuur en Middelen

De ChristenUnie is van mening dat de provincie over het gehele grondgebied beleid moet kunnen maken en dat het college de ruimte moet krijgen om haar taken uit te voeren.

- ⊕ De ChristenUnie hanteert een stijl waarbij het overleg met Gedeputeerde Staten zich richt op de hoofdlijnen van beleid.
- ⊕ De ChristenUnie is van mening dat op termijn de bevoegdheid van de provincie tot het opstellen van vervoersplannen ook betrekking moet hebben op het grondgebied van de metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Hoofdstuk 5

Focus

De ChristenUnie wil focus in Zuid-Holland op belangrijke onderwerpen

Alhoewel we als ChristenUnie veel ambitie hebben voor Zuid-Holland, realiseren we ons dat er expliciete keuzes gemaakt moeten worden. Onze tijd en middelen zijn beperkt. We hebben daarom drie concrete focusgebieden gedefinieerd, die voor de provincie leidend moeten zijn.

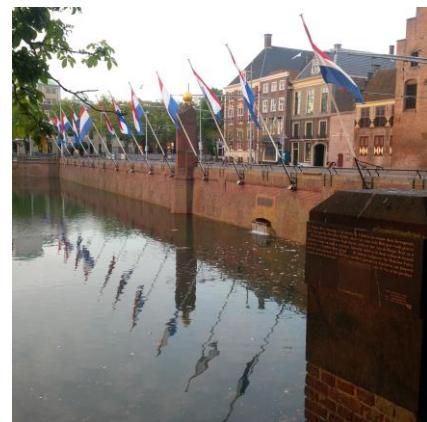
- ⊕ Leefomgeving: we willen een gezonde en veilige leefomgeving realiseren door continue te kiezen voor duurzame oplossingen, door scherpe keuzes op het gebied van ruimtelijke ordening, door robuust infra onderhoud en aandacht voor luchtkwaliteit. Ook moeten we bodemdaling serieus nemen. Bodemdaling is een grote bedreiging en moet gestopt worden of een vaste plek krijgen in de ruimtelijke ordening.
- ⊕ Identiteit: we willen een Zuid-Holland met een herkenbare en eigen identiteit waarin de verbinding tussen de grote steden en het platteland naar voren komt. Deze identiteit moet zichtbaar zijn in de provinciale bevolking, economie, cultuur en natuur. Hiervoor moet er meer aandacht komen voor de identiteit ontwikkeling en promotie van onze provincie.
- ⊕ Ontwikkeling: we willen culturele en recreatieve initiatieven stimuleren en voor inwoners en bezoekers ruimte voor de ontwikkeling van cultuur, natuur en recreatiegebieden. Ook willen we passende economische bedrijvigheid stimuleren. Door de beperkte ruimte moet er economische bedrijvigheid zijn die past in Zuid-Holland. Hiervoor zijn sectoren gedefinieerd die prioriteit krijgen en moet de regionale economie bevorderd worden.

De provincie heeft een aantal afgebakende taken, waarbij in de provincie ook veel taken liggen bij gemeentes. We willen samenwerking en focus op de belangrijkste onderwerpen. In de drie concrete focusgebieden laten we zien waar onze prioriteiten liggen. De ChristenUnie vindt voor wat we willen en doen inspiratie in de Bijbel en wij zien het als onze taak om prioriteit te geven aan het omgaan met elkaar en de schepping. Binnen de politieke en beleidmatige afwegingen is dat onze focus.

5.1 Focus op Mens en Samenleving

Onze samenleving kenmerkt zich helaas door vergaande individualisering. Echter blijft de behoefte aan positieve ontmoetingen en contacten. Hierin leren mensen een samenleving waarderen: wat delen we met elkaar? Gedeelde historie en interesses stimuleren mensen om zich te verbinden. Actieve deelname aan kunst en erfgoed biedt mensen mogelijkheden vorm te geven aan hun identiteit en hun relatie met anderen en met de samenleving. Mensen komen van oudsher bijeen om cultuur te maken en te beleven. Voorzieningen voor ontmoeting zijn daarom in Zuid-Holland van belang.

Culturele voorzieningen hebben een positief effect op de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Zuid-Holland. Ze verhogen de kwaliteit van leven en dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

- ⊕ De ChristenUnie staat voor een provinciale overheid die binnen haar wettelijke taken de vrijheid van haar inwoners beschermt en hen ruimte biedt. De taken van medeoverheden worden gerespecteerd en waar nodig gestimuleerd. De provincie is bescheiden in het oppakken van taken die bij anderen thuis horen.
- ⊕ De ChristenUnie vraagt voor twee bedrijfstakken de komende jaren extra aandacht. Recreatie en toerisme zien wij als een ondergewaardeerde economische bedrijfstak waar in Zuid-Holland in geïnvesteerd moet worden.
- ⊕ De ChristenUnie wil diverse ontwikkeltrajecten opstarten om cultuur in Zuid-Holland verder te ontwikkelen en te verbinden. Hiervoor moet provinciaal geld en aandacht beschikbaar komen.
- ⊕ De ChristenUnie streeft naar een leefbare samenleving waarin de grote economische belangen in de provincie en het welzijn van haar inwoners in balans zijn. Daarom zijn wij kritisch op een toenemende economische groei, die voor een groot deel in onze provincie gerealiseerd zal worden.
- ⊕ De ChristenUnie wil in Zuid-Holland een expliciete keuze te maken om het vestigingsklimaat voor bedrijven aantrekkelijk te maken voor bedrijven die passen in de beperkte beschikbare ruimte in onze provincie.

5.2 Focus op Ruimte en Water

Een gezonde en veilige leefomgeving begint met het zorgvuldig bewaken van onze ruimte en waterhuishouding.

- ⊕ We willen een duurzaam gebruik van de ondergrond door het afwegen van bodembelangen bij ruimtelijke planvorming en gebiedsontwikkeling.
- ⊕ We willen een duurzame bescherming van Zuid-Holland tegen overstromingen.
- ⊕ We willen duurzame zoetwatervoorziening uit grond- en oppervlaktewater.

5.3 Focus op Natuur en Landbouw

De bodemdaling in de veenweidegebieden lijkt een zwaar onderschat probleem. Er dreigt een enorme schade aan gebouwen en aan infrastructuur door het langdurig verlagen van het waterpeil. De oxidatie van het veen die het gevolg is van een lage waterstand levert een enorme bijdrage aan de klimaatopwarming, want grote hoeveelheden koolstof uit de bodem komen in de atmosfeer.

- ⊕ De ChristenUnie is van mening dat we fundamenteel anders moeten gaan werken om de bodemdaling flink te vertragen, zo mogelijk zelfs te stoppen.
- ⊕ We moeten in sommige polders onderwaterdrainage aanleggen en in andere polders snel gaan experimenteren met andere teelten.
- ⊕ In de Omgevingsvisie moet de provincie voor de lange termijn ingrijpende keuzes durven maken.

5.4 Focus op Energie en Klimaat

Voor een veilige en gezonde leefomgeving moeten er op energie en klimaatgebied fundamentele keuzes worden gemaakt.

De ChristenUnie wil

- ⊕ een focus op vermindering van CO₂-uitstoot door energiebesparing in industrie en wonen.
- ⊕ dat vanuit de provincie professionele objectieve advisering aan bedrijven en inwoners op het gebied van isolatie en energiegebruik gaat komen.
- ⊕ dat de industrie haar eigen uitstoot ongedaan gaat maken d.m.v. afvang en verwerking.
- ⊕ dat de industrie verantwoordelijk voor de verwerking van (rest)afval wordt waarbij provinciale steun tot de mogelijkheden behoort.
- ⊕ dat de provincie streng gaat toezien op de veiligheid van de energievoorziening. In het druk bevolkte gebied van Zuid-Holland kan de provincie zich geen enkele ongeval op dit gebied veroorloven, op het gebied van gebruik niet, op het gebied van transport en levering niet en op het gebied van productie niet. Nu niet en in de toekomst niet.
- ⊕ dat de provincie bij nieuwbouw minstens de helft van de bouwmaterialen circulair laat zijn, d.w.z. uit gerecycled materiaal bestaat.
- ⊕ dat de provincie zorgdraagt dat bij de uitwerking van de energietransitie alle inwoners uit alle lagen van de bevolking kunnen profiteren van deze transitie.

5.5 Focus op Bestuur en Middelen

De ChristenUnie staat voor een provinciale organisatie die gericht is op het voorzien in maatschappelijke behoeften. De interne organisatie moet hieraan ondersteunend zijn.

- ⊕ De ChristenUnie zet in op een efficiënte en effectieve provinciale organisatie om haar kerntaken krachtig uit te voeren.

- ⊕ De ChristenUnie vindt dat het college de komende jaren veel aandacht zal moeten besteden aan het werven van (eigen) personeel voor taken gerelateerd aan ICT en personeel dat in staat is de grote projecten (bijvoorbeeld op infrastructureel gebied) waarbij de provincie is betrokken ook financieel te begeleiden.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat specifieke taken die objectief gezien beter door externe partijen uitgevoerd kunnen worden, ook extern worden belegd. Met name op ICT gebied denken we hierbij aan taken zoals Datacenter beheer.

Hoofdstuk 6

Toekomstbestendig

De ChristenUnie wil een Toekomstbestendig Zuid-Holland

De ChristenUnie wil zich inzetten om Zuid-Holland toekomstbestendig te maken.

Toekomstbestendig voor onze inwoners en voor onze kinderen. Zij moeten kunnen genieten van al het moois, dat Zuid-Holland heeft te bieden. Wij willen de schaarse ruimte in Zuid-Holland beschermen en vrijwilligers die zich daarvoor inzetten een steuntje in de rug geven. Dit alles met het doel om niet alleen voor nu, maar ook voor de toekomst Zuid-Holland leefbaar en mooi te houden.

6.1 Mens en Samenleving in Toekomstbestendig perspectief

Karakteristieke stads- en dorpsgezichten, prachtig cultureel erfgoed, gevarieerde landschappen en de talloze leefbare woonstraten maken Zuid-Holland tot een geweldige provincie om in te wonen. Het water, de duingebieden en andere bijzondere natuur- en recreatieplaatsen zorgen ervoor dat Zuid-Holland ook een ideale plek is voor recreatie en ontspanning. Zuid-Holland heeft mooie steden met rijke historie én veel mooie open landschappen. De provincie heeft een belangrijke rol als het gaat om de bescherming en inrichting van de leefomgeving. Omdat de ruimte voor al deze functies in onze leefomgeving beperkt is, wil de ChristenUnie dat hierin een goede afweging gemaakt wordt, waarbij een toekomstbestendige leefomgeving voorop staat en er ruimte is voor mensen om samen te leven, in een schone en veilige omgeving met zorg, respect en oog voor elkaar.

- ⊕ De ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving die toekomstbestendig is en waar met zorg wordt omgegaan met alles wat ons gegeven is.

6.2 Ruimte en Water in Toekomstbestendig perspectief

Bij elk ruimtelijk besluit is het van belang om eerst te motiveren waarom er binnen bestaand gebied geen mogelijkheden zijn om de bouwplannen te realiseren, voordat open landschap mag worden ingezet voor nieuwe bebouwing. Het provinciebestuur moet hierin zelf het goede voorbeeld geven.

- ⊕ De ChristenUnie wil dat bij het maken van provinciaal beleid de ladder voor duurzame verstedelijking als uitgangspunt wordt genomen.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat de provincie de regierol neemt bij het opstellen van de Omgevingsvisie, waarin we plannen maken hoe we gebieden en regio's inrichten en welke plannen we voor welk gebied willen ontwikkelen en toestaan. Deze wordt samen met lokale overheden, inwoners, bedrijven en waterschappen ingevuld.

6.3 Natuur en Landbouw in Toekomstbestendig perspectief

Als we de natuur geweld aandoen, schaden we onszelf en onze leefomgeving. Overal om ons heen zien we dat milieuvervuiling de natuur aantast, dat de biodiversiteit (soortenrijkdom) onder druk staat en dat natuur vaak in de verdrukking komt door economische activiteiten. Recente onderzoeken maken duidelijk dat vooral bijen en andere insecten sterk achteruit zijn gegaan, terwijl die van levensbelang zijn voor de bestuiving van gewassen. Ook het aantal boerenlandvogels neemt nog steeds af. De natuur levert schoon drinkwater en allerlei andere 'ecosysteemdiensten', waarvan de waarde moeilijk in geld is uit te drukken, maar die wel van levensbelang zijn. De agrarische sector moet bijdragen aan een duurzame voedselvoorziening, zorgdragen voor het in stand houden en/of verbeteren van de biodiversiteit en het klimaat en tegelijkertijd economisch rendabel is. Een hoge biodiversiteit is van levensbelang voor de bestuiving van allerlei gewassen, voor een rijk bodemleven en een hoge bodemvruchtbaarheid. Een gezonde agrarische sector gaat uit van ecologische, economische en sociale waarden.

- ⊕ De ChristenUnie zet zich in voor de versterking van de natuur en het stoppen van de afname van biodiversiteit.
- ⊕ De ChristenUnie zet zich in om de agrarische sector te transformeren naar een 'gezonde sector'. Dit betekent zoveel mogelijk weg uit de bio-industrie en terug naar een natuurlijke agrarische sector (laat koeien, koeien zijn ...).
- ⊕ De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er zorgvuldige regels zijn die de natuur beschermen, de belangen van de natuur afwegen tegen andere belangen, en die samenhang te creëren met de verduurzaming van de economie en het tegengaan van klimaatverandering.

6.4 Energie en Klimaat in Toekomstbestendig perspectief

Op het gebied van energie en klimaat moet er veel gebeuren om het toekomstbestendig te maken. Wij willen dat Zuid-Holland op dit gebied een voorloper is. Er is al teveel tijd verspild met ontkenning en zinloze discussies. Ons hoofddoel is om Zuid-Holland veilig en leefbaar te houden. Dit vraagt om beleid waarbij er duidelijke keuzes worden gemaakt om toekomstbestendige energie op te wekken en het klimaat te beschermen.

- ⊕ De ChristenUnie zet vol in op energiebesparing. De hoeveelheid opgewekte duurzame energie is voorlopig immers beperkt en een aanzienlijk deel van de energieopwekking gaat daarom gepaard met CO₂ uitstoot.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat de provincie eraan mee gaat werken dat de gemiddelde temperatuur van de aarde in 2050 niet meer bedraagt, dan + 1,5 °C t.o.v. 1990. De provincie voorziet de gemeentes hierin van data v.w.b. grondwater, bodemdaling, hittestress (vgl. klimaatatlassen).
- ⊕ De ChristenUnie wil dat de provincie en gemeenten samen vaststellen wat waar gefinancierd en gesubsidieerd wordt, bijvoorbeeld geen warmtepompen financieren en subsidiëren, waar een warmtenet wordt voorzien.

- ⊕ De ChristenUnie wil dat de provincie aardgasvrij wordt. Het gasnet is ongeveer 50 jaar oud en aan vervanging toe. Provincie en gemeenten beoordelen samen waar het gasnet geschikt kan worden gemaakt voor nieuwe vormen zoals een waterstofnet voor verwarming van woningen en industrie.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat de provincie in de komende statenperiode geen onomkeerbare beslissingen neemt m.b.t. de energievoorziening, omdat de ontwikkelingen op het gebied van de energievoorziening zich nog in het innovatieve stadium bevinden.
- ⊕ De ChristenUnie wil dat afdankertjes als niet-fossiel-brandstofvrije vervoermiddelen niet worden geëxporteerd, maar in Nederland worden gerecycled.
- ⊕ Omgevingsfactoren doen er toe, geen zonneparken op landbouwgrond. De consequenties voor de toekomst zijn altijd in beeld.

6.5 Bestuur en Middelen in Toekomstbestendig perspectief

De ChristenUnie staat voor een solide financieel beleid zodat de provincie, ook als de budgettaire omstandigheden zouden verslechteren, zijn bijdrage kan blijven leveren aan wat maatschappelijk nodig is.

- ⊕ De ChristenUnie vindt dat de middelen voor de grote vraagstukken waar de provincie de komende jaren voor staat binnen een sluitende (meerjaren)begroting hun beslag moeten krijgen.
- ⊕ Een verhoging van het aantal opcenten op de motorrijtuigenbelasting is alleen aan de orde als grote maatschappelijke opgaven (zoals bijvoorbeeld maatregelen op het terrein van bodemdaling of energie transitie) dat noodzakelijk maken.

Hoofdstuk 7

Een nieuwe periode

In dit laatste hoofdstuk van het programma willen we kort stilstaan bij de nieuwe statenperiode. De ChristenUnie is een zelfstandige politieke partij en doet net als tijdens de voorgaande verkiezingen voor de provinciale staten van Zuid-Holland mee met een eigen programma en een eigen kandidatenlijst. Voor de nieuwe statenperiode willen we weer samen met de SGP een fractie vormen. De ChristenUnie en de SGP werken in de provincie Zuid-Holland al jaren intensief samen in één fractie. Twee relatief kleine partijen kunnen samen een sterk christelijk geluid in de provincie laten horen. In de afgelopen perioden is duidelijk gebleken dat op de onderwerpen die op provinciaal niveau spelen, er geen principiële verschillen bestaan.

Het programma is samengevat onder het motto 'ChristenUnie Zuid-Holland DURFT'. De kernwoorden Diversiteit, Uitstraling en Ruimte geven heel duidelijk aan door welke bril wij onderwerpen zullen beoordelen. Met Focus geven wij aan welke speerpunten wij willen hanteren. Deze vier woorden monden uit in een Toekomstbestendig Zuid-Holland. Via DURFT zullen wij ons beleid en stemgedrag vormgeven in de nieuwe statenperiode.

De kandidaten en toekomstige statenleden van de ChristenUnie voor Zuid-Holland willen een verschil maken en positief opvallen in de provinciale politiek. We willen betrouwbaar zijn en onze beloften gestand doen. We willen constructief zijn en het goede zoeken voor de inwoners van Zuid-Holland. We willen dienend zijn en onze persoonlijke en politieke belangen ondergeschikt maken aan het openbaar belang. We willen verbindend zijn tussen partijen en colleges zonder onze christelijke uitgangspunten geweld aan te doen.

De provincie Zuid-Holland heeft een wapen waarop een schild gedekt met een gouden kroon vastgehouden door een leeuw aan elke kant. De gehanteerde wapenspreuk 'Vigilate Deo Confidentes' betekent: Waakt, vertrouwend op God. Met deze wapenspreuk kunnen we de komende statenperiode met vertrouwen ingaan.

**Verkiezingsprogramma
Provinciale Staten 2019-2023**

Partijbureau ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK Amersfoort
www.christenunie.nl

ChristenUnie
+ Geef geloof een stem